

Komentar in karta: 1/137**SLA V636 ‘fant’***Tjaša Jakop***1. Gradivo**

Za pomen ‘dorasel mlad moški, ki še ni poročen’, knj. *fānt* (ā), tudi v osrednjih narečijih prevladuje leksem *fant* (v T275 z oznako novejše, za T106 zapisan samo v mn.). Drugi najpogostejsi leksem je *pob* z izpeljankami *poba*, *pobar*, *pobovec* in *pobič*. V štajerski narečni skupini prevladuje leksem *peb*, v primorski narečni skupini prevzeti leksemi *marožo*, *morož*, *šposo*, v rezijanskem in severnem delu terskega narečja pa leksem *sin*. Redkeje zapisana poimenovanja so še *fantek*, *dečko*, *junak*, *mulec*, *mulo*, *čeh*, *puršt*, *dinar* in *(ta) mladi*.

V T015 je zapisano, da *pob* pomeni ‘majhen’, *puršt* pa ‘večji fant’, v T120 pa, da leksem *mulo* pomeni ‘fant’, *bubec* pa ‘fantek’. V T193 je poleg leksema *fant* kot dvojnica zapisan še leksem *pob* s pripisom »14–18 let«. V T258 je ob leksemu *fant* pripisan pomen ‘večji, tudi njen fant’, ob drugem in tretjem leksemu *pob* in *poba* pa pomen ‘majhen’; tudi v T263 je ob leksemu *fantiček* pripisan pomen ‘majhen’; v T349 je ob leksemu *pubiček* opomba »do pubertete«; v T356 je ob leksemu *peb* pripisan pomen ‘večji’, ob dvojnici *pebič* pa ‘majhen’. V T412 je ob leksemu *fant* kot dvojnica zapisan *pob* s pomenom ‘mlajši’. V T413 je za leksem *fant* zapisano »18 let star«, za leksem *regeč* pa »15 let star«.

V gradivu nista (vedno) ločena pomena 1. ‘deček; dorasel mlad neporočen moški’ in 2. ‘njen fant; moška oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do dekleta’, zato ni vedno jasno, kaj zapisani leksem pomeni. Leksemi za pomen ‘njen fant, ženin’ so npr. *ljubi*, *ljubček*, *šocelj*, *šoc*, *marožo*, *morož*, *šposo*, *frajar*, *frajnd*, *prijatelj* in *pajdaš*. V T079 je ob leksemu za fanta v 1. pomenu (*pob*) zapisan še *morož* v 2. pomenu; v T116 je ob leksemu *fant* kot drugi leksem zapisan *marožo* v 2. pomenu. Takšno stanje, le da ni izrecno označeno, je verjetno tudi v točkah T115, T117, T118, T119, T120, T121 in T127; prav tako je leksem *ljubi* v 2. pomenu zapisan v T083, T097, T100 in T105. V T156 je ob leksemu *mulec* v 1. pomenu zapisan še *frajar* v 2. pomenu; v T202 sta poleg leksema *fant* v 1. pomenu zapisana še leksema *šocelj* in *ljubček* v 2. pomenu. V T380 je ob leksemu *čeh* v 1. pomenu zapisan še *dečko* v 2. pomenu. V T413 je poleg leksema *fant* v 1. pomenu zapisan še *mladi* v 2. pomenu. Ostala narečja imajo za oba pomena en sam leksem, ki je v T022, T035, T191 v 2. pomenu poudarjen s prilastkom *njen* (npr. *njen fant*, *njen pob*).

2. Morfološka analiza

1. pomen

dečko < *dět-č-čk-o ← *dět-č ‘otrok’

dečkec < *dět-č-čk-čc-č

sin < *syn-č ‘sin’

(ta) **mladi** < (*t-) mold-č-j-č ← (*ta/*tb/*tč/*tč ‘ta’) + *mold-č ‘mlad’

junak < *jun-ak-č ← *jun-č ‘mlad’

fant < *(fant)-č ← furl. *fant*, ben. it. *fante* ‘sluga, sel, kurir’

fantek < *(fant)-čk-č

fantič < *(fant)-čč-č

fantiček < *(fant)-čč-čk-č

fanticovec < *(fant)-(in)-ov-čc-č

pOb < *(pob)-č ← bav. srvnem. *puobe*, srvnem. *buobe* ‘fant’ (*O* → *u* – pri glasovnih različicah *pob/pub* gre za različno zamenjavo srvnem. dvoglasnika *uo* → nar. sln. *o/u*; o prehajanju *b* > *p* v izposojenkah iz bavarske nemščine gl. Striedter-Temps 1963: 27–30)

pOba < *(pob)-a ‘fant’ (*O* → *u*)

pobič < *(pob)-čč-č

pobar < *(pob)-ar-č

pobovec < *(pob)-ov-čc-č

pubec < *(pub)-čc-č

bubec < *(bub)-čc-č

public < *(publ)-čc-č

pubiček < *(pub)-čč-čk-č

peb < *(peb)-č ← avstr. bav. nem. *püeb* ‘fant’

pebič < *(peb)-čč-č

pebar < *(peb)-ar-č

mulo < *(mul)-o ‘fant, smrkavec’ ← it. *mulo* ‘(nezakonski) otrok’

mulec < *(mul)-čc-č

mulajec < *(mul)-aj-čc-č

čeh < *čex-č ‘otrok moškega spola’, etimološko verjetno identično z etnonimom

Čeh < *Čex-č

čehak < *čex-ak-č

regeč < *(regeč)-č, morda iz it. *ragazzo* ‘fant’ v narečni izgovarjavi

2. pomen

ljubi < *lub-č-j-č ‘ljubi’

ljubček < *lub-čč-čk-č

šoc < *(šoc)-č ← avstr. bav. nem. ustrezница knj. nem. *Schatz* ‘ljubi’

šocelj < *(šocəl)-č/*(šocel)-č ← avstr. bav. nem. *Schätzelein* ‘ljubček’

puršt < *(purš)-t-č ← avstr. bav. nem. *Pursch* ‘fant, mlad mož’

dinar < *(dinař)-č ← nem. *Diener* ‘služabnik, sluga’

- frajar** < **(frajár)*-v ← nem. *Freier* ‘snubač’
frajnd < **(frajnd)*-v ← avstr. bav. nem. *Freund* ‘priatelj’ (nar. nem. *aj* za knj. nem. *oj*)
prijatelj < **pr̥bj-a-tel*-v ← **pr̥bj-a-ti* ‘dobro želeti, ljubiti, rad imeti’
pajdaš < **(pajdaš)*-v ← madž. *pajtás* ‘tovariš, pajdaš’
marožo < **(marož)*-o ← ben. it. *moroso* ‘zaročenec’
morož < **(morož)*-v ← furl. *moros* ‘ženin’, ben. it. *moros* ‘fant, zaročenec’
šposo < **(špos)*-o ← it. *sposo* ‘ženin’
njen stari < **n̥en-*v *star-*v-j-v ← **jeje* ‘njen’ + **star-*v ‘star’

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Na tej karti sem (kot na karti za V637 ‘dekle’) z barvami simbolov razločila dva pomena: 1. ‘deček; dorasel mlad neporočen moški’ s črnimi simboli in 2. ‘njen fant; moška oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do dekleta’ z zelenimi simboli.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *frajar* v T156, [njen] *stari* v T404, *pajdaš* v T405 in *šposo* v T137.

Kot enkratnice s *fant*- so kartirani leksemi *fantič* v T063, *fantiček* v T263 in *fantinovec* v T182.

Kot enkratnica s *peb*- je kartiran *pebič* v T356, kot enkratnici s *pOb*- pa leksema *public* v T364 in *pubiček* v T349.

Kot enkratnica z *dečk*- je kartiran leksem *dečkec* v T407.

Kot enkratnica s *čeh*- je kartiran leksem *čehak* v T370.

Kot enkratnica s *šoc*- je kartiran leksem *šoc* v T390.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *bubec* v T120 in T135, *dečko* v T346, *fant* v T117, T161, T179, T263 in T275, *junak* v T059, *pebar* v T370, *pob* v T239, T258 in T274, *poba* v T049, T188, T266 in T308, *pobar* v T334, *pobovec* v T182, *public* v T369, *prijatelj* v T034, *šocelj* v T345 ter enkratnice *mulajec* v T092, *ljubček* v T202 in *regeč* v T413.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V606 ‘sin’ (1/105), V637 ‘dekle’ (1/138), V640 ‘priatelj’ (1/139), V244 ‘ženin’; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1255; ASLEF: 1907, 1909, 1911; HJA: 534